

Sygn. akt XVII AmC 2274/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 lutego 2012r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Witkowska

po rozpoznaniu w dniu 08 lutego 2012r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa B. B.

przeciwko D. R. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) D. R.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

utrzymuje w mocy wyrok zaoczny z dnia 27 października 2011r. w całości.

SSO Maria Witkowska

Sygn. akt XVII AmC 2274/11

UZASADNIENIE

Powód – Stowarzyszenie (...) z siedzibą w P., w dniu 07 czerwca 2011 roku wniósł pozew, w którym domagał się uznania za niedozwolone postanowienia stosowanego przez pozwaną – D. R. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...) D. R. z siedzibą w T. o treści: „**Sądem właściwym dla rozpatrywania sporów wynikających z umowy sprzedaży jest sąd właściwy dla siedziby pozwanego**”.

Powód wniósł ponadto o wydanie wyroku zaocznego w wypadku przewidzianym w art. 479¹⁸ § 2 kpc lub w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa strony pozwanej na rozprawie oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Swoje roszczenie powód oparł na fakcie, że pozwana w ramach działalności gospodarczej prowadzonej za pomocą internetu przedstawia konsumentom swoją ofertę, a konsumenci mogą zawierać z Przedsiębiorcą umowy on line. Powód wskazał, że sporny wzorzec stosowany przez pozwaną jest publikowany na stronie internetowej pod adresem podanym w załączniku i zawiera wymienioną klauzulę abuzywną. Jak podał, jest to wzorzec, o którym mowa w art. 384 kc jednostronnie ustanowiony przez pozwaną. Jako dowód powód przedstawił wydruk ze strony internetowej pozwanej. W ocenie powoda przedmiotowe postanowienie jest abuzywne, albowiem narusza art. 385¹ § 1 kc.

W dniu 27 października 2011r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał wyrok zaoczny, w którym między innymi uznał za niedozwolone postanowienie określone w pozwie i zakazał jego stosowania przez pozwaną w obrocie z konsumentami, jak też zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego i postanowieniu temu nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

W dniu 21 listopada 2011r. pozwana złożyła sprzeciw od wskazanego wyroku zaocznego jednocześnie wnosząc o: uchylenie wyroku zaocznego, oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych; zawieszenie rygoru natychmiastowej wykonalności nadanego wyrokowi

zaocznemu w punkcie II; przeprowadzenie rozprawy także w nieobecności pozwanej, przeprowadzenie dowodu wskazanego w uzasadnieniu sprzeciwu.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana podniosła, że powód B. B. występuje w niniejszej sprawie jako osoba fizyczna – konsument, natomiast pozwana D. R. jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.

Pozwana powołała się na przepis art. 25 i 41 kc oraz art. 27 § 1 i 2 i art. 30 kpc konkludując, iż zarówno w stosunku do powoda, jak i do pozwanej będących osobami fizycznymi stosowana winna być kategoria „miejsca zamieszkania osoby fizycznej”, bowiem pojecie „siedziby” odnosi się wyłącznie do osób prawnych. Pozwana wskazała, że osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą nie posiada siedziby, natomiast w stosunku do przedsiębiorców podlegających obowiązkowi wpisu do ewidencji działalności gospodarczej stosowane są określenia takie jak miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, miejsce prowadzenia (położenia) zakładu głównego czy oddziału. Wywiodła wobec tego, iż powództwo przeciwko osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą jako dłużnikowi wytacza się przed sąd jej miejsca zamieszkania (w sytuacji, gdy wytoczenie powództwa następuje wedle reguł właściwości miejscowej ogólnej).

Z powyższych względów, zdaniem pozwanej, postanowienie „Regulaminu”, którego uznania za niedozwolone żąda powód, jest sprzeczne z wskazanymi wyżej przepisami Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego, zwłaszcza z art. 27 kpc.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana – D. R. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą A. D. R. polegającą na sprzedaży towarów w ramach sklepu internetowego.

Pozwana posługiwała się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym, który zawiera zakwestionowane przez powoda postanowienie o następującej treści: **„Sądem właściwym dla rozpatrywania sporów wynikających z umowy sprzedaży jest sąd właściwy dla siedziby pozwanego”**. (k. 4 akt).

W sprzeciwie pozwana nie zakwestionowała, iż w stosowanym przez nią wzorcu zawarte jest powołane w pozwie postanowienie. Nie zaprzeczyła także, aby stosowała wskazane postanowienie, w związku z czym okoliczność tą należało uznać za przyznaną w oparciu o przepis art. 230 k.p.c.

Wobec nie zakwestionowania wiarygodności wzorca umownego, ani niezgodności kwestionowanego postanowienia z treścią postanowienia zawartego we wzorcu należało uznać za udowodnione, iż jest on stosowany przez pozwaną.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Przede wszystkim należy podkreślić, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. Niedozwolone postanowienia umowne określają przepisy art. 385¹ – 385³ k.c., mające na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przytoczonego sformułowania wynika zatem, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;
- 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, że Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powoda postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci nie mieli wpływu na jego treść, a zatem należało uznać, że nie było ono z nimi uzgadniane indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także głównych świadczeń stron umowy, gdyż reguluje wyłącznie poddanie sporu powstałego na gruncie umowy sprzedaży pod rozstrzygnięcie właściwego Sądu.

Do rozważenia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powoda postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

W świetle powyższego Sąd uznał, że kwestionowana przez powoda klauzula o treści: **„Sądem właściwym dla rozpatrywania sporów wynikających z umowy sprzedaży jest sąd właściwy dla siedziby pozwanego”**. stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Sąd uznał za nietrafne stanowisko pozwanej zaprezentowane w niniejszym sporze. Pozwana powołując się na art. 27 § 1 kpc wskazała, iż zgodnie z tym przepisem właściwość Sądu powinna być określona na podstawie miejsca zamieszkania pozwanej, a nie jej siedziby, gdyż wprawdzie pozwana prowadzi działalność gospodarczą, ale jako osoba fizyczna, a nie osoba prawna lub inny podmiot nie będący osobą fizyczną, przeciwko którym powództwo wytacza się według miejsca ich siedziby (art. 30 kpc.).

Należy jednak zwrócić uwagę, że rozważania pozwanej dotyczą sprzeczności przedmiotowego postanowienia traktowanego przez pozwaną jako zapis tzw. właściwości miejscowej ogólnej z treścią ustawy kodeks postępowania cywilnego, co jest interpretacją zbyt dowolną i nie znajdującą uzasadnienia w świetle brzmienia zakwestionowanego postanowienia.

Strona pozwana całkowicie natomiast pomija okoliczność, która w ocenie Sądu winna być wzięta pod uwagę, iż zapis ten może być wyrazem określenia właściwości Sądu na podstawie tzw. właściwości miejscowej przemiennej, o której mowa w art. 33 i 34 kpc. Pierwszy z powołanych przepisów stanowi, iż powództwo o roszczenie majątkowe przeciwko przedsiębiorcy można wytoczyć przed sąd, w którego okręgu znajduje się zakład główny lub oddział, jeżeli roszczenie pozostaje w związku z działalnością tego zakładu lub oddziału. Przy czym należy wskazać, iż zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. nr 220, poz. 1447) przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Natomiast przepis art. 34 kpc stanowi, iż powództwo o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, jako też o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy wytoczyć można przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem.

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu zakwestionowane postanowienie może odnosić się do przypadków wystąpienia przez konsumenta z powództwem w sytuacjach określonych w wyżej powołanych przepisach kpc. Tym samym, zdaniem Sądu, nie ma podstaw do twierdzenia, jak czyni to pozwana, o sprzeczności przedmiotowego postanowienia z ustawą.

Wobec powyższego należało uznać, iż zaskarżony zapis może pozbawić konsumenta możliwości wyboru Sądu, jaki gwarantuje mu ustawa, poprzez narzucenie konsumentowi rozpoznania sprawy przez Sąd, który wg ustawy nie jest jedynie właściwy i nie jest właściwy miejscowo według właściwości ogólnej, określonej przepisem art. 27 § 1 kpc.

Sąd uznał przy tym za istotne, iż konsument byłby w lepszej sytuacji, gdyby zakwestionowanego postanowienia nie było, co niewątpliwie wpływa na uznanie danego postanowienia za niedozwolone. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 15 stycznia 2009r. o sygn. VI ACa 1638/08, wskazując, iż jeżeli konsument byłby – na podstawie ogólnych przepisów – w lepszej sytuacji gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że ma ono charakter abuzywny.

Zdaniem Sądu, pozbawienie konsumenta uprawnienia do wytoczenia powództwa zgodnie z właściwością ogólną daną mu przez ustawę kodeksu postępowania cywilnego uznać trzeba za rażące naruszenie jego interesów.

Sąd zważył więc, że zakwestionowane postanowienie jest przejawem nadużywania przez pozwanego uprzywilejowanej pozycji kontraktowej profesjonalisty liczącego na brak świadomości prawnej konsumenta i pozbawiającego konsumenta możliwości realizacji prawa zawartego w ustawie. Ponadto, postanowienie to może narazić konsumenta na niedogodności związane z ochroną swoich praw, utratą czasu, koniecznością dojazdów, w sytuacji, gdy korzystniejszym dla niego byłoby wystąpienie z ewentualnym powództwem przed Sąd miejsca wykonania umowy.

Zakwestionowany zapis bez wątplenia zatem, w ocenie Sądu, kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwaną kształtuje prawa konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a zatem stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i na podstawie art. 348 kpc utrzymał w mocy w całości wyrok zaoczny z dnia 27 października 2011 r. i orzeczony w nim w oparciu o art. 479⁴² k.p.c. zakaz stosowania w obrocie z konsumentami wskazanego w petitum pozwu postanowienia.

Koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu zgodnie z art. 348 kpc poniosła strona pozwana.

W wyroku zaocznym o wysokości wpisu od pozwu i obciążeniu nim pozwanej na rzecz Skarbu Państwa rozstrzygnięto na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 i art. 94 ustawy z dnia 28 lipca 2005

roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) i art. 98 § 1 kpc, natomiast o kosztach zastępstwa procesowego orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 i 99 k.p.c.

Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanej zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c.

SSO Maria Witkowska